

потребительского общества. Истоки «антицивилизации», по его мнению, восходят к рационализму Нового времени, в котором берет начало разделение духовного и материального в человеке, что открыло путь к восприятию человека как материала для производства потребительских благ.

Торжество «антицивилизации» Иоанн Павел II связывает с болезнью цивилизации и «кризисом истины», под влиянием которого семье как таковой угрожает утрата истины о себе самой, а вместе с истиной – утрата свободы и любви. Выход из сложившейся ситуации понтифик видит, прежде всего, в том, что истина о единении личностей в браке и семье вновь засияет, и тогда цивилизация любви обретет себя.

Внося свой посильный вклад в восстановление истинного понимания семьи, брака и любви, Иоанн Павел II делает акцент на их метафизическом и сакраментальном измерениях. Таинство единения истинной семьи подобно таинству единения Троицы – это община личностей, соединенных в любви. Данная любовь в семье должна быть подобна таинству новобрачной любви Христа к Своей Церкви. А образцом для каждой семьи должно служить Святое Семейство.

Проведенная систематизация взглядов Иоанна Павла II открывает перспективу для дальнейшего исследования в отечественной литературе переосмысления католической концепции семьи и брака, произошедшего в XX столетии.

ИСТОЧНИКИ И ЛИТЕРАТУРА

1. Войтыла К. Любовь и ответственность. Этическое исследование / Кароль Войтыла (Иоанн Павел II) ; [Перев. Стелла Тонконогова]. – М. : Круг, 1993. – 349 с.
2. Гусак П. Любов, подружжя, сексуальність: усвідомлення істини [Електронний ресурс] // Вісник Інституту родини і подружнього життя Львівської Богословської Академії. – [2000?]. – №1. – С. 12-20. – Режим доступу: <http://www.family-institute.org.ua/visnyk-no-1.html>.
3. Иоанн Павел II. Окружное послание *Evangelium Vitae* (Евангелие жизни) Папы Иоанна Павла II епископам, священникам и диаконам, монахам и монахиням, верным мирянам и всем людям доброй воли о ценности и нерушимости человеческой жизни / Иоанн Павел II. – Париж : Рус. мысль ; Москва : МИК, 1997. – 195 с.
4. Іван Павло II. Лист до сімей // Вибрані документи католицької церкви про шлюб та сім'ю. Від Лева XIII до Івана Павла II. Т. 1 / Інститут Родини та Подружнього Життя Львівської Богословської Академії. – Львів : Вид-во ЛБА, 2002. – С. 113-192.
5. Кёстенбергер А. Бог, брак и семья : как восстановит библейские основы : [пер. с англ.] / Андреас Кёстенбергер, Дэвид Джонс. – СПб. : Вера и святость : Библия для всех, 2009. – 427 с.
6. Ляун А. Любов, подружжя, статевість – прорив у XX столітті / Андреас Ляун ; [перекл. Дем'яна Федорики та Мирослава Трофимука] ; Центр Філософських Студій, Львівська Богословська академія. – Львів : Вид-во ЛБА, 2000. – 25 с.
7. Овсиенко Ф.Г. Эволюция католического учения о роли женщины в обществе, семье и браке // Государство, религия, церковь в России и за рубежом. – 2009. – № 3. – С. 113-122.

SUMMARY

This article analyzes the social and philosophical views of John Paul II regarding family, marriage and love. Considered a key concept in his teachings - the civilization of love, the basis of which is the family. Systematized the main aspects of the understanding of marriage and family.

Ф.П.ВЛАСЕНКО

СПЕЦИФІКА СОЦІАЛІЗАЦІЇ ІНДИВІДА В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

У сучасному суспільстві, що характеризується змінами основних ціннісних орієнтацій та нормоутворень, від особи вимагається вміння не лише пристосуватись до мінливих обставин, але й набувати нових якостей, знань, розвивати здібності, які б допомагали встановлювати конструктивні відносини з природним довкіллям і соціальним світом. Новий характер соціальних відносин потребує зміни мотивів праці й вчинків, утвердження нових ціннісних

орієнтацій, що характеризують відношення особистості до найважливіших цілей життєдіяльності та до способів їх досягнення. Навіть у стабільних суспільствах процеси розвитку та зміни поколінь зумовлюють протидію конкуруючих нормативно-ціннісних систем. Коли ж відбуваються стрімкі, революційні перетворення, то вони, як правило, супроводжуються суттєвими зрушеннями у масовій свідомості, зміною ціннісних пріоритетів, конфліктом між декларованими цінностями та реальною поведінкою. Існуюча система цінностей може бути фактором, що сприяє розвитку суспільства, або ж деструктивним чинником, який протидіє тим змінам, котрі відбуваються в соціумі.

За таких умов помітно ускладнюється процес соціалізації індивіда. Особливо драматично цей процес відбувається в суспільствах перехідного типу, під час радикальних змін, що супроводжуються втратою суспільного ідеалу, відмовою від усталених критеріїв прогресу, переглядом нормативів життєдіяльності людей, трансформацією соціальних інститутів. За цих умов змінюються межі, норми і відхилення в соціалізаційних процесах, відбувається плюралізація соціальних практик, заперечення попереднього досвіду виховання. Соціалізація, таким чином, відбувається в умовах невизначених соціальних ситуацій, багатоманітності принципів організації, видів діяльності, соціальних ролей і норм.

Наслідком трансформаційних процесів, які відбуваються в країнах пострадянського простору, в тому числі в Україні, являється руйнація старої соціальності, не сформованість уявлень про новий тип соціальності, що негативно впливає на діяльність інститутів соціалізації. Останні переживають еволюцію, що ускладнюється послабленням підтримки з боку суспільства і держави. Інституційні та позаінституційні впливи на особистість стають розбалансованими, соціалізація набуває рис некерованості, стихійності. Спостерігається дисбаланс і в середині інститутів соціалізації, що знижує інтенсивність засвоєння індивідом елементів культури та норм поведінки в соціумі. Тому не дивлячись на традиційність проблеми соціалізації людини, сучасні суспільні зміни та їх наслідки актуалізують означену проблематику наукових досліджень.

Проблеми соціалізації людини досліджувалися в працях таких західних мислителів як: Ф. Гіддінгс, З. Фрейд, Е. Фромм, Е. Дюркгейм, Р. Мертон, Т. Парсонс, Ж. Піаже та інші. Продуктивно вивчали ці проблеми й українські вчені (А. Афанов, В. Войтко, Г. Костюк, М. Лукашевич, С. Максименко, В. Москаленко й інші) та дослідники з інших країн, що утворилися на терені колишнього СРСР (Б. Ананьєв, Г. Андреева, Л. Буєва, Л. Виготський, І. Кон, А. Мудрик, С. Спасібенко та інші).

Однак, процеси становлення й розвитку інформаційного суспільства в Україні зумовлюють необхідність філософського аналізу сутності й змісту соціалізаційного процесу. Тому метою даної статті є спроба окреслити загальні характеристики соціалізації індивіда в сучасному українському соціумі, виявити закономірності, позитивні та негативні тенденції означеного процесу.

Відомо, що соціалізація – це процес засвоєння і подальшого розвитку індивідом соціального і культурного досвіду, трудових навичок, знань, норм, цінностей, традицій, які накопичуються і передаються від покоління до покоління з метою формування соціальних якостей та розвитку його індивідуальності.

Сучасне українське суспільство знаходиться в специфічних умовах соціального буття – умовах трансформації. Ситуацію невизначеності, нестабільності, якою характеризується суспільство перехідного типу і особливо українське суспільство, науковці називають станом дезорганізації, хаосу. Посттоталітарні соціуми втратили традиційні інститути статусно-рольової соціальної ідентифікації і потрапили в стан “хаосу”, “дезорганізації” чи, за висловом М. Мамардашвілі, у стан “після хаосу”, “життя після смерті” [1]. Те, що відбувалося і відбувається в посткомуністичних країнах, дійсно являє собою хаотичний розпад традиційних суспільств, розкладання їх на безліч світів, що взаємоперетинаються, автономно існують. У цих дезорганізованих “світах” соціальні цінності, норми, зразки поведінки починають орієнтуватися на принципово іншу систему відліку, ніж у традиційному, “попередньому” суспільстві [2]. За таких умов частина суб’єктів суспільства виявляється здатною пристосуватися до нових соціальних цінностей і норм, одержати новий соціальний статус і місце в економічній і політичній структурі, що формується. Інша, як правило, більша частина, не в змозі чи не бажає приймати нові соціальні цінності, норми і зразки поведінки. Це ставить ряд вимог до процесу соціалізації індивіда, оскільки вказані умови розвитку сучасного українського суспільства визначають нові вимоги до передачі соціального досвіду. Інформаційні

технології, комп'ютери, розвиток ЗМІ, системна криза – все це привело до кризи соціалізаційної моделі в Україні, і, як наслідок, розриву між поколіннями.

Цей розрив не вичерпується традиційною для будь-якого суспільства відмінністю “батьків” і “дітей” в поглядах на одяг, зачіску, музичні смаки, норми поведінки. Він торкається світоглядних, духовних основ розвитку суспільства і людини, поглядів на економіку, матеріальне життя суспільства тощо. Молодь сьогодні, за допомогою сучасних засобів комунікації, може ознайомитись з досвідом декількох поколінь і водночас вона опиняється у світі, в якому втратила своє значення попередня традиція, в ситуації, коли передача духовних і культурних здобутків наступному поколінню практично відсутня, виникає необхідність вироблення нових цінностей, які відповідають соціальним змінам [3].

У даному випадку важливими являються наступні тенденції процесу соціалізації в українському суспільстві.

По-перше, спостерігаються значні зміни умов первинної соціалізації, котрі пов'язані, як вже зазначалося, із зменшенням впливу на формування особистості, сімейних відносин і збільшенням впливу більш рухомих соціальних структур, перш за все ЗМІ і неформальних об'єднань, організацій, добровільних асоціацій, віртуальних спільнот тощо.

По-друге, спостерігається розширення масштабів і збільшення ролі вторинної соціалізації. Ще в середині ХХ ст. молода людина могла розраховувати на те, що отримана освіта визначить її професійну кар'єру протягом всього життя, а сьогодні, щоб відповідати високій динаміці суспільного життя, необхідне постійне перенавчання і перекваліфікація – навчання протягом життя.

По-третє, необхідно відзначити зростаючу роль особистісної ініціативи. В сучасному суспільстві відповідальність за напрямок і ефективність процесу соціалізації несе уже не стільки первинна або вторинна соціалізація, і не стільки навколишнє соціальне середовище, скільки сама людина, котра вибирає пропоновані їй соціальною ситуацією альтернативи.

По-четверте, процеси міжнародної інтеграції додають елементи стихійності соціалізаційним процесам. «Відкриті» суспільства несуть руйнівні процеси своїй культурі й тим самим суперечать принципу єдиної соціалізаційної норми. Наприклад, Ю. Габермас, аналізуючи суть взірця соціалізації, піддає сумніву розповсюджений погляд на соціалізацію як на процес засвоєння соціальних ролей, такий що не зазнає змін в нових історичних умовах: “Такий підхід насправді не забезпечує особистісне становлення, суб'єкту само- ідентифікацію і самовизначення людини, як соціалізованої особистості. Таким показником соціалізованості слід вважати розвиток здібностей до побудови і реалізації особистого життєвого проекту” [4, с. 87].

Зміни соціально-економічних умов вимагають від особистості сформованої готовності до переходу в новій ситуації соціального розвитку, тобто “вторинного” входження особистості в суспільні відносини. Основним механізмом реалізації процесу соціалізації в таких умовах, крім базового механізму соціально-рольової ідентифікації, виступає процес ресоціалізації.

Вперше цей термін застосували американські соціальні психологи А. Кеннеді, Д. Кербер для означення процесу “вторинного” входження індивіда в соціальне середовище, в результаті певних “дефектів” соціалізації, або в результаті зміни соціокультурного оточення. Сьогодні цей термін розуміється досить широко і поза специфікою суб'єктів процесу – як усвідомлена зміна поведінки людини в ситуації очевидного соціального неуспіху.

Про ресоціалізацію можна говорити і тоді, коли мається на увазі процес формування в особистості здатності орієнтуватися і діяти в непередбачуваних, невизначених ситуаціях. Такі ситуації виникають постійно в умовах швидких змін сучасного суспільства. Ці умови вимагають від особистості сформованої готовності до переходу в нові ситуації соціального розвитку. Формування в особистості такої готовності є дуже важливим в умовах трансформації суспільства. У цих умовах важливим результатом соціалізації є формування в особистості окрім нормативної поведінки таких рис як: здатність до адекватного сприйняття нових соціальних вимог; вибіркоче ставлення до соціальних впливів; низька соціальна ригідність; сформованість особистісних передумов для виконання завдань подальшої соціалізації [5].

В українському інформаційному суспільстві, яке все ще формується, “розмиваються” традиційні, стійкі способи соціальної ідентичності. У цій ситуації зростає небезпека маргіналізації свідомості, і, як наслідок, тенденція до девіантних форм поведінки. Виходом з даної ситуації стає ресоціалізація індивіда на основі ідентифікації з більш “широкою” у соціальному відношенні

референтною групою - молоддю в цілому, українським народом тощо. У даний час референтна група набуває усе більш і більш віртуального характеру, формуючись під впливом інформаційно-комунікаційних технологій. Ця ситуація має подвійні наслідки: з одного боку, це створює можливість маніпулювання поведінкою особистості, а, з іншого - підвищує швидкість пристосування особистості до швидкоплинного соціального середовища.

У динамічному аспекті ресоціалізацію можна представити як процес безперервної адаптації особистості до швидкоплинного соціального середовища, який заснований на виробленні здатності до функціональної й субстанціональної оцінки, формування диференційованого сприйняття соціальних вимог. Поширення різного виду інформації за допомогою інформаційно-комунікативних технологій в сучасному українському суспільстві зумовлює появу нової контр-реальності. Невідповідність цінностей, що прищеплюються індивіду під час первинної соціалізації цінностям нової соціальної реальності, провокує індивіда на корекцію і ресоціалізацію, може привести до потрапляння індивіда в конфліктні, кримінальні та інші соціальні групи, де об'єктивна реальність встановлюється самою групою.

Сучасний стан українського соціуму пов'язаний із тим, що він складається з поколінь, які виховувалися і зараз виховуються в період соціальних змін і тому порізному соціалізованих. Побудова інформаційного суспільства поєднується зі зміною не лише соціокультурних умов, але й ідеологічних імперативів. Молодь і старше покоління не можуть представляти єдиний модальний тип особистості. В українській дійсності спостерігається протиставлення двох типів свідомості: перший сформований в умовах Радянського Союзу, головними цінностями якого являються організація і планування. Другий тип пов'язаний зі свідомістю молоді споживацького, гламурного характеру, основною цінністю якого являється досягнення показного особистісного успіху, індивідуального благополуччя – ця позиція сформувалася виходячи з цінностей суспільства споживання.

Необхідно зазначити, що деструктивні явища кінця ХХ ст. і початку ХХІ ст. негативно вплинули на реалізацію механізму ресоціалізації в Україні. У той же час з'явилась основна маса людей, котрі вже відійшли від традиційних уявлень про життя і в зв'язку з цим не можуть жити як раніше.

Можливість гнучкого адаптаційного стилю поведінки індивіда в нових соціальних умовах можлива при вирішенні соціокультурних протиріч, типових для особистості перехідного суспільства. При цьому ефективний розвиток особистості об'єктивно можливий лише за наявності досить розвинутих матеріальних і духовних передумов. Мова йде про критерії багатогранності й гармонійності, пов'язані з усуненням у розвитку особистості явних протиріч між культурою технічною і гуманітарною, з подоланням відчуження в різних сферах життєдіяльності, з необхідністю виховання елементарних навичок підтримки здорового способу життя, з ліквідацією розриву між здатністю про усе розмірковувати і професіоналізмом у тих сферах, де людина має приймати відповідальні рішення.

Аналізуючи дані критерії, необхідно відзначити, по-перше, те що людина акумулює на основі усього свого життєвого досвіду найрізноманітніші способи сприйняття реальності і діє в ній відповідним чином. Ця узагальнена життєва позиція - продукт соціалізації, що закладається у дитинстві й юнацтві. У цьому сенсі оптимальний соціальний вплив полягає в тому, щоб, спираючись на вже сформовану загальну спрямованість особистості, осмисливши її життєву позицію, орієнтувати її в оптимальному напрямку розвитку. По-друге, готовність особистості до відповідної поведінки – це більш-менш структурована система цінностей, пов'язана з життєвою позицією, тобто уявленням про мету життя і засоби її досягнення. Але ціннісна структура не така стабільна, як її внутрішнє ядро – життєва позиція. Деякі цінності є ніби вторинними і більш піддаються зміні свого місця в ієрархії цінностей. Результатом впливу різноманітних умов практичної діяльності виявляється найчастіше розрив між системою цінностей і соціальними установками на реальну поведінку.

Яким же чином у цій ситуації можливе здійснення процесу ресоціалізації відповідно до вимог інформаційного суспільства, що виходить із пріоритету особистісного начала?

Вважається, що основними орієнтирами розвитку людини в нових умовах повинні стати цінності індивідуальності (особистісної свободи) і безперервної освіти (знання), які необхідно культивувати і підтримувати всією системою суспільних інститутів і, насамперед, пропагувати через ЗМІ.

Е. Тоффлер, наприклад, говорить про такі вимоги до особистості інформаційного суспільства:

«Третя хвиля найбільше винагороджує за пізнавальні здібності та освіту, а також людей, які здатні до швидкого пристосування до змін; гнучких, здатних працювати більше, ніж на одного директора... Вона буде винагороджувати людей допитливих, цікавих, які прагнуть в'янути, що відбувається і впливати на те, що відбувається, людей, які здатні володіти собою в умовах безпорядку та неясності. Їй знадобляться люди, які можуть не мати навичок у якійсь одній спеціальності, але володіють досвідом у деяких різних галузях і здатністю переміщати ідеї з однієї сфери у іншу. Вона буде винагороджувати індивідуальність та підприємливість» [6, с. 168].

Швидка зміна ситуації у нашій країні ставить перед людиною завдання, до розв'язання яких її не готували ні система освіти, ні система виховання, ні весь досвід минулого життя. Вона може успішно функціонувати у ній, лише маючи певні особисті якості і навички поведінки. Серед них слід, передовсім, виділити діловитість, активність, готовність до великої кількості варіантів розвитку подій, плюралізм, відповідальність, професіоналізм, компетентність, креативність тощо.

На жаль, у сучасному українському суспільстві є підстави говорити про кризу особистості, що втратила моральні ідеали внаслідок того, що вся система суспільних цінностей орієнтована на кількісний ріст економіки і безперервне задоволення постійно зростаючих матеріальних потреб. Людина перетворюється в егоїстичного і безвідповідального суб'єкта, що вмє лише висувати нові соціально-економічні вимоги, нездатного контролювати свої дії, вчинки, управляти ситуацією.

Вихід з даної ситуації вбачається не тільки в модернізації формування суспільної свідомості, у цілеспрямованому самовихованні особистості на основі оновлених норм, але й у розвитку і якісному вдосконаленні системи соціальної комунікації.

Для українського суспільства, враховуючи вищезазначені особливості історичного розвитку, потрібен новий тип особистості, який би врахував нові світові тенденції, в той же час зберіг самобутність української культури. Ці особистості стануть тим життєдайним поколінням, яке введе нашу країну на стабільний шлях розвитку. Однак, існує протиріччя: в реальності відбуваються соціалізаційні процеси, які у своїй основі мають індивідуалістичний світоглядний каркас, а життя в нашій країні, в кризових умовах, потребує зовсім інших соціалізаційних зусиль. Тому що при нашій демократії така соціалізація призводить до руйнації меж дозволеного і забороненого, законного і незаконного. Для сьогодення і майбутнього важливо прийняти і використовувати принципи розвитку, за яких людина повинна сприйматися як істинна цінність, а іншими основними цінностями нового українського суспільства повинні стати свобода, інваріантність і універсалізм.

Отже, зміни соціально-економічних умов, утвердження ринкових відносин вимагають від особистості сформованої готовності до переходу в нові ситуації соціального розвитку. Тобто "вторинного" входження особистості в суспільні відносини. Основним механізмом реалізації процесу соціалізації в таких умовах виступає механізм ресоціалізації, безперервної адаптації індивіда до швидкоплинного зовнішнього середовища.

Нові реалії українського суспільства обумовлюють необхідність трансформації моделі соціалізації індивіда, оскільки по-перше, відсутні чіткі норми соціалізованості в українському суспільстві, що пов'язано, передовсім з втратою ідеалів радянського суспільства і розмитістю нових орієнтирів суспільного розвитку. По-друге, форми, норми і механізми соціалізації суттєво трансформуються у зв'язку з переорієнтацією на еталони інформаційного суспільства. Відтак соціалізаційні процеси в українському соціумі протікають специфічно: з одного боку, існує сформована за попередній період система включення особистості в суспільні відносини, з іншого – означена система суперечить уявленням нинішнього молодого покоління, активно включеного в інформаційні процеси. Формування адаптаційної поведінки індивіда в нових соціальних умовах може здійснюватися при вирішенні соціокультурних протиріч, типових для перехідного суспільства, яке ставить перед людиною завдання, до розв'язання яких її не готували ні система освіти, виховання, ні досвід минулого життя. Вона може успішно функціонувати у ньому, лише маючи відповідні особисті якості й навички поведінки, передовсім такі, як активність, готовність до великої кількості варіантів розвитку подій, відповідальність, професіоналізм, компетентність. Розвиток цих якостей і навичок поведінки є можливим не тільки завдяки вдосконаленню механізмів формування особистості, її цілеспрямованого самовиховання на основі оновлених норм, але й розвитку і якісному вдосконаленню системи соціальної комунікації та необхідності розробки державницької ідеології, яка у процесі соціальних змін здійснювала б позитивний вплив на функціонування особистості й суспільства.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию / Общ. ред. Ю.П. Сенокосова. – М.: Прогресс, 1990. – 366 с.
2. Береза Т.А. Поняття інформаційного суспільства, принципи його побудови та складові компоненти // Інформаційне суспільство. Шлях України.– К.: Бібліотека інформаційного суспільства, 2004. – С. 264-273.
3. Иваненков С.П. Проблемы социализации современной молодежи / С.П. Иваненков. Изд. 2-е, дополн. – СПб., 2003. – 420 с.
4. Хабермас Ю. Демократия. Разум. Нравственность: Лекции и интервью, Москва, апрель 1989 г. / Ю. Хабермас. – М.: Наука, 1997. – 176 с.
- Москаленко В.В. Соціальна психологія / В.В. Москаленко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005 – 624 с.
5. Тоффлер Е. “Третя Хвиля” / Е. Тоффлер. – К.: Видавничий дім “Всесвіт”, 2000. – 475 с.

SUMMARY

The article is devoted to social and philosophical analysis of socialization of an individual in condition of information-oriented society and discovery of peculiarities of indicated process. It is demonstrated that “socialization crisis” typical of transitional society is present in Ukrainian social medium. Re-socialization process, “secondary” introduction of an individual into social medium acts as a basic mechanism under such conditions.

I. B. ПОТАРЕВА

**МОБІЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ
РОЗВИТКУ ЛЮДСТВА В УКРАЇНІ**

Актуальною тенденцією сучасності є перетворення людства в глобальну систему, становлення його як соціальної спільноти. При всій своїй суперечливості сучасне людство знаходиться в тісному взаємозв'язку, взаємозалежності і являє собою цілісність. Показником існування і підсилення інтегративних процесів у світі є виникнення глобальних проблем розвитку людства, відмінною рисою яких є їх планетарний масштаб і можливість вирішення цих проблем завдяки колективним зусиллям усього людства.

Філософське осмислення детермінант оптимізації соціального капіталу розвитку людства в Україні ґрунтується на здобутках досліджень В. Андрущенко, О. Бондаренко, В. Беха, Т. Бутченка, В. Воловика, В. Воронкової, О. Горпинич, П. Дергачова, Р. Додонова, О. Донченко, В. Жадька, Л. Кривеги, Н. Крохмаль, В. Ларіонової, М. Лепського, М. Михальченка, Т. Ніколаєвої, Б. Новікова, С. Подмазіна, В. Снежка, В. Тарана, І. Утюж, В. Халамендик, І. Шавкун, І. Чайки та ін.

М. І. Михальченко виділяє три провідні виклики людству. «Перший виклик – зміна форми технологій формування та функціонування влади. ... Другий виклик ... – цивілізаційний конфлікт між старо-новими формами володарювання (економіко-політичними) і новими технологіями (способами) демократичного людського життя... Третій виклик – відновлення військово-політичного протистояння «великих країн» (одні країни великі за економічним потенціалом, інші – за територією і накопиченою ядерною зброєю, треті – за населенням тощо)» [9, с. 18].

Отже, існує потреба в регулюванні міри діяльності реальних та потенційних конфліктогенних чинників розвитку людства. Це можливо досягнути завдяки одному із механізмів соціального капіталу розвитку людства – управлінню, як діяльності з організації суспільних процесів, яка ґрунтується на свідомому використанні властивих їм закономірностей. Соціальне управління в Україні є цілеспрямованим впливом на основні сфери і структури суспільної системи з метою планомірного їх удосконалення і розвитку. Об'єктом такої діяльності є вся система суспільних відносин людства.